

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle talousarvioksi 2026

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

HE 99/2025 vp

SYL kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleisesti yliopisto-opiskelijoiden näköalasta tulevaisuuteen

SYL katsoo, että hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ei luo positiivisia tai toiveikkaita tulevaisuuden näköaloja opiskelevalle sukupolvelle. Päin vastoin talousarvio näyttää lukujen ja momenttien muodossa useita kielteisiä kehityssuuntia, jotka kertovat heikkenevästä tulevaisuuden näkymistä ja tätä vuotta synkemmästä ensi vuodesta. Koulutusmäärärahat pysyvät samalla tasolla, mutta suhteessa opiskelijamäärään ja kustannustason kehitykseen ne laskevat. Opiskelijoiden etuudet heikkenevät, mikä näkyy kasvavina opintolainamäärinä ja opiskelijoiden heikkenevänä hyvinvointina. Työmarkkinoiden heikko tilanne heijastuu voimakkaasti erityisesti vastavalmistuneisiin ja muihin työnhakijoihin, joilla ei ole ennestään kokemusta tai suhteita työelämään. SYL toivoisi valtion talousarvion sisältämien päätösten sijaan voimakkaita koulutuspanostuksia ja toimia, joille opiskelijoiden toimeentuloa ja tulevaisuuden näkymiä sekä työllisyysmahdollisuuksia pystyttäisiin parantamaan.

Koulutuksen rahoitus

SYL on tyytyväinen siihen, että budjetissaan hallitus ei esitä lisää leikkauksia korkeakoulujen rahoitukseen. Voimassa ovat kuitenkin yhä hallituksen jo aiemmin päättämät perusrahoitusleikkaukset, joista vuodelle 2026 kohdentuu 56,2 miljoonaa euroa. SYL on tyytyväinen siihen, että budjettiriihiä edeltävästä keskustelusta huolimatta korkeakoulujen rahoituksen indeksikorotuksia ei jäädytetty. SYL haluaa kuitenkin muistuttaa, että perusrahoituksen leikkaaminen on väärä suunta, kun hallitus on sitoutunut tavoitteeseen nostaa suomalaisen nuoren ikäluokan koulutustasoa lähelle 50 %:ia. Indeksikorotukset eivät korjaa leikkauksia, vaan ainoastaan suojaavat jäljelle jäävää rahoitusta inflaatiolta.

SYL on pettynyt hallituksen kyvyttömyyteen tehdä koulutustasoa aidosti nostavia toimenpiteitä ja kasvattaa korkeakoulujen rahoitusta. Tuoreen Education at a Glance -raportin mukaan opiskelijakohtainen rahoitus korkea-asteella on tippunut peräti 13,5 %:lla ajanjaksolla 2015-2022. Tämä on OECD-maiden toiseksi suurin pudotus opiskelijakohtaisessa rahoituksessa Meksikon jälkeen.

T&K-toiminta

SYL on tyytyväinen siihen, että TKI-rahoituslain mukaiset panostukset TKI-toimintaan toteutetaan, vaikka ne ovatkin talouskasvun puuttuessa vähäisemmät, kuin on ennakoitu. SYL haluaa muistuttaa, että T&K-rahoituksen suuntaaminen uutta luovaan tutkimukseen, jota erityisesti yliopistot toteuttavat, on tulevaisuudessa erityisen tärkeää. Soveltavan tutkimuksen ja kehittämistyön rahoitus ei saa ylikorostua, vaan akateemiselle tutkimukselle on kohdennettava riittävästi resursseja.

On kuitenkin syytä muistaa, että TKI-menot ovat suurimmalta osin henkilöstömenoja ja hallitus samanaikaisesti leikkaa korkeakoulujen perusrahoitusta, jolla tutkinnot tuotetaan. On siis uhkana, että korkeakoulutettua työvoimaa ei riitä alati kasvavaan TKI-työhön, eikä TKI-rahoitusta voida käyttää koulutukseen. Siksi olisi erityisen tärkeää laatia TKI-sopua vastaava parlamentaarinen ylihallituskautinen sopu myös korkeakoulutuksen rahoitukseen. Sopu on välttämätön koulutustasotavoitteen saavuttamiseksi.

Lisätietoja

Heidi Rättyä, koulutuspolitiikan asiantuntija (koulutuksen rahoitus ja korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen)

heidi.rattya@syl.fi, 041 515 2231